

ÜMMETİ ÜZERİNE TİTREYEN BİR “PEYGAMBER”! ¹

Hiz. Peygamber (s.a.v.) Efendimiz bir hadis-i şeriflerinde, kendisinin insanlarla olan konumunu, bilgisizlikleri ve idraksizlikleri nedeniyle “ateşe üşüşen cırcır böcekleri ve kelebekler ve onların ateşe düşmesini engellemeye çalışan bir adam” temsili (darb-ı mesel) ile anlatmaktadır.

Hadis-i şerif metniyle birlikte şöyledir:

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم:

"مَثَلِي كَمَثَلِ رَجُلٍ اسْتَوْفَدَ نَارًا، فَلَمَّا أَضَاءَتْ مَا حَوْلَهَا جَعَلَ الْفَرَاشُ وَهَذِهِ الدَّوَابُّ الَّتِي فِي النَّارِ يَقَعْنَ فِيهَا، وَجَعَلَ يَحْجِرُ هُنَّ وَيَعْلِبْنَهُ فَيَتَّقَمْنَ فِيهَا، قَالَ: فَذَلِكُمْ مَثَلِي وَمَثَلُكُمْ، أَنَا أَخَذْتُ بِحُجْرَتِكُمْ عَنِ النَّارِ، هَلُمَّ عَنِ النَّارِ، هَلُمَّ عَنِ النَّارِ فَتَعْلِبُونِي تَقَحَّمُونَ فِيهَا".

[أخرجه البخاري (6483) ومسلم (2284)]

Ebu Hureyre (r.a.)’in söylediğine göre Resulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

“Benim durumum şu adama benzer ki, o adam ateş yakmış, ateş etrafını aydınlatmaya başlayınca kelebekler (pervaneler) ve (uçuşan) hayvanlar da o ateşe hücum edip düşmeye başlarlar. Adam da onları engellemeye başlar, ancak onlar adamı aşır ateşe atılıp giderler.

Benimle sizin durumunuz da böyledir. Ben sizin bel bağınızdan² tutarak ateşe düşmenize engel olmaya çalışıyorum, siz ise ona hücum etmeyi sürdürüyorsunuz. Geliniz ateşten uzak durun! Geliniz ateşten uzak durun! (Dememe rağmen) Siz hâlâ beni aşır ateşe atılıp gidiyorsunuz!”

[Buhâri, Rikâk 26’da (No: 6483); Müslim, Fedâil, 19, (No: 2285); Buhâri diğer yerde bu hadisi-i şerifi muhtasar (özet olarak) vermiştir. (Buhâri, Enbiya, 40, No: 3426)]³.

Hadisin, Müslim’de Gelen Diğer Rivayeti de şöyledir:

عن جابر رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم:

"مَثَلِي وَمَثَلُكُمْ كَمَثَلِ رَجُلٍ أَوْقَدَ نَارًا ، فَجَعَلَ الْفَرَاشُ ، وَالْجِنَادِبُ يَقَعْنَ فِيهَا ، وَهُوَ يَذُبُّهُنَّ عَنْهَا ، وَأَنَا أَخَذْتُ بِحُجْرَتِكُمْ عَنِ النَّارِ ، وَأَنْتُمْ تَقْلِتُونَ مِنْ يَدِي".

¹ “Ateşe Üşüşen Cırcır Böcekleri ve Kelebekler Hadis-i Şerifi Bağlamında Alınacak Dersler” başlıklı yazımın bir bölümünün geliştirilmesi suretiyle oluşturulmuş yazıdır.

² حَجْرٌ kelimesi, حَجْرَةٌ kelimesinin cemisi olup, donun uçkurunun bağlandığı yer/kanal anlamına gelir. Dolayısıyla hadis-i şerifteki حَجْرٌ kelimesine, bel bağı (uçkur, kemer, kuşak) anlamı vermek mümkündür. (Bkz. İbnü’l-Esir, Nihâye, I/332).

³ Aynı temayı işleyen ve ana metni ortak olan diğer hadisi şerif için bkz. Müsned, I/391.

Câbir b. Abdullah (r.a.)'in söylediğine göre Rasulüllah (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu:

“Benimle sizin misaliniz, ateş yakan bir adamın misali gibidir ki, hemen circır böcekleriyle kelebekler (pervaneler) ateşin içine düşmeye başlarlar. Ateş yakan adam bunları kovar. Ben de ateşten korumak için sizin bel bağınızdan tutuyorum; ne var ki siz elimden kaçıyorsunuz.” (Müslim, Fedâil, 19, (No: 2285).

Benzer anlamıyla, Rasulüllah (s.a.v.) Efendimiz'in “uyarıcılık” (nezîr) vazifesini anlatan diğer bir hadis-i şerifte de şöyledir:

عن أبي موسى الأشعري رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم:

“إِنَّمَا مَثَلِي وَمَثَلُ مَا بَعَثَنِي اللَّهُ بِهِ، كَمَثَلِ رَجُلٍ أَتَى قَوْمًا فَقَالَ: يَا قَوْمِ، إِنِّي رَأَيْتُ الْجَيْشَ بَعِينِيَّ، وَإِنِّي أَنَا النَّذِيرُ الْعُرْيَانُ، فَالْتَّجَاءُ، فَاطَاعَهُ طَائِفَةٌ مِنْ قَوْمِهِ، فَأَذْلَجُوا، فَانْطَلَقُوا عَلَى مَهْلِهِمْ فَجَزَّوْا، وَكَذَّبَتْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ، فَأَصْبَحُوا مَكَانَهُمْ، فَصَبَّحَهُمُ الْجَيْشُ فَأَهْلَكَهُمْ وَاجْتَاَحَهُمْ، فَذَلِكَ مَثَلُ مَنْ أَطَاعَنِي فَاتَّبَعَنِي مَا جِئْتُ بِهِ، وَمَثَلُ مَنْ عَصَانِي وَكَذَّبَ بِمَا جِئْتُ بِهِ مِنَ الْحَقِّ.” [أخرجه البخاري (6482, 7283) ومسلم (2283)]

“Benim ve bana gönderilen (risalet) 'in misali, bir kavme gelen bir adamın misali gibidir. O adam kavmine, ‘İki gözümle (şuracıkta) bir ordu gördüm. Şüphesiz ki ben apaçık bir uyarıcıyım (sizi uyarıyorum)! O halde hemen kurtulmaya bakın!’ der.

Kavminden bir grup ona itaat eder de gece yola düşerler ve yavaş yavaş giderler. Onlardan bir grup da onu yalanlarlar ve mekanlarında sabahlarlar. O ordu da sabahleyin baskın yaparak onları helak eder ve köklerini kurutur.

İşte bana itaat edip getirdiğime tabi olanlarla, bana isyan ederek getirdiğim Hakk'ı yalanlayanların misali böyledir. [Buhâri, İ'tisâm, 2 (No: 7273); Müslim, Fedâil, 16 (No: 2283). Bkz. Buhâri, Rikâk, 26 (No: 6482)].

Yukarıdaki hadisi şeriflerde görüldüğü üzere, Hz. Peygamber (s.a.v.) Efendimiz, ümmetinin tehlikeye düşmemesi için, müşfik bir babadan da öte bir çırpınış sergilemektedir. O'nun ümmetine ne kadar düşkün olduğu ve ümmeti üzerine titrediği, Tevbe Suresi'nde şöyle bildirilmektedir:

“لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ”

“Andolsun, size kendi içinizden öyle bir peygamber gelmiştir ki, sizin sıkıntıya düşmeniz ona çok ağır gelir. O, size çok düşkün, mü'minlere karşı da çok şefkatli ve merhametlidir.” (Tevbe, 9/128).

Diğer bir ayet-i kerimede de Allah Teâlâ, “Sana tâbi' olan mü'minlere de (şefkat ve tevâzu) kanadını indir! / وَأَخْفِضْ جَنَاحَكَ لِمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ / (Şuarâ, 26/215), ümmetine karşı şefkat kanatlarını indirmesini emretmiştir.

Bu bağlamda Rabbimiz, Hz. Peygamber (s.a.v.)'in ümmetine bir lütuf olduğunu ve bu lütfun temelini; O'nun getirdiği risâletle (Kur'an ve Sünnet'le) ümmetini sapıklıktan kurtarmasına dayandığını haber vermiştir. Şöyle ki:

“لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْ أَنْفُسِهِمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ”

“Andolsun ki Allah (c.c.), müminlere içlerinden, onlara kendi âyetlerini okuyan, onları (fena huy ve inançlardan) arındıran ve onlara Kitap ve Hikmet'i (Sünnet'i) öğreten bir Peygamber göndermekle büyük bir lütufta bulunmuştur. Oysa onlar, daha önce apaçık bir sapıklık içindeydiler. “(Ali İmran, 3/164).

Rasulullah (s.a.v.) Efendimiz, ümmetine o kadar müşfik ki, Allah'a isyan edenlerin bile bağışlanması için göz yaşları içerisinde Rabbine yalvarmıştır. Bu konuda bir örnek, Abdullah b. Amr b. Âs (r.a.)'den gelen hadis-i şerifte anlatılmaktadır. Şöyle ki:

“Hz. Peygamber (s.a.v.) bir gün, İbrahim (a.s.) hakkındaki şu ayeti okudu: “Yarabbi şüphesiz ki onlar, insanlardan birçoğunu sapıttırdılar. Öyleyse bana kim tâbi olursa bendendir” (İbrahim, 14/36). (Ardından da) İsâ (a.s.)'la ilgili, “Eğer onlara azap edersen şüphesiz senin kullarıdır. Şayet onları bağışlarsan da aziz ve hakîm olan sensin (Mâide, 5/118) ayetini okudu.”

Sonra ellerini kaldırıp, **“Allahım! Ümmetî, ümmetî!”** (Yarabbi ümmetimi bağışla, Yarabbi ümmetimi bağışla!) diye dua ederek ağladı.

Bunun üzerine Allah Teâlâ Cibrîl (a.s.)'a, **“Ey Cibrîl, Muhammed'e git! Rabbin pekâlâ bilir fakat, ona niye ağladığını sor!”** dedi.

Cebraîl (a.s.), Peygamber (a.s.)'a gelip sordu. O da -Allah en iyi bildiği halde- Cebraîl (a.s.)'a, (Rabbine) ne dediğini (dua ettiğini) söyledi.

Nihayet Allah Teâlâ şöyle buyurdu:

“Ey Cibrîl! Git, Muhammed'e söyle! “Biz seni, ümmetin hakkında razı edeceğiz ve seni üzmeyeceğiz!” (Müslim, İmân, 346, No: 202).

Görüldüğü üzere, Hz. İbrahim (a.s.) ve Hz. İsâ (a.s.)'ın ümmetlerine merhamet ve bağış taleplerinden hareketle Rasulullah (s.a.v.) Efendimiz de ümmetinin bağışlanması için Rabbin'e yalvarıp ağlıyor. Allah da Cebraîl (a.s.) vasıtasıyla O'nun bu yakarışını kabul ettiğini haber veriyor. Tâbiun'un büyüklerinden olan Hasen-i Basrî'ye göre, **“وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَى”** **Rabbin (kıyamet günü ümmetin hakkında şefaathet yetkisini) sana verecek de razı**

olacaksın!”⁴ (Duhâ, 93/5) ayeti kerimesinde, Rasulüllah Efendimiz (a.s.)’a verilip de razı olacağı hususiyet, ümmetine şefaattir. (İbn Kesir, Tefsîru’l-Kur’âni’l-Azîm, IV/523).⁵

İşte bu noktada ümmete düşen, imanlarını muhafaza ederek Rasulüllah (s.a.v) Efendimiz’in ümmeti dairesinde kalabilmektir. İman muhafaza edilirse, mümin günahkâr da olsa en sonunda cennete girecektir inşallah! (Buhârî, İmân, 15, No: 22; Rikâk, 51; Müslim, İmân, 304, No: 184). (İmanı muhafazanın şartları için bkz. <https://ahmetgelisgen.com/Makale-Detay.aspx?ID=35#202303182901>).

Peygamber (a.s.)’ın şefaati de haliyle, kendisine ve getirdiği risalete iman eden müminler hakkında olacaktır.⁶ Büyük günah işleyen müminler de bunun dışında değildir. (Tirmizî, Sıfat’il-Kıyâme, 11, No: 2435, 2436;⁷ Ebu Dâvud, Sünnet, 20/21, No: 4739.⁸ Bkz. Müslim, İmân, 318).

İmanını muhafaza edemeyip -Allah korusun- kâfir olarak dünyadan göçenler ise, Peygamber Efendimiz (a.s.)’ın ümmeti (ümme-i icâbet) olamayacakları için,⁹ onun şefaatine de nail olamayacaklar (Ğâfir, 40/18; Müddessir, 74/48) ve cehennemde ebedi kalacaklardır. (Bakara, 2/81, 217, 257, 275, Ali İmran, 3/116; A’raf, 7/36; Yunus, 10/27; Ra’d, 13/5; Mücâdele, 58/17; vd.).

Rahmet ve merhamet Peygamberi Efendimiz (a.s.), **“Her peygamberin ümmeti için (dünyada) yaptığı, (Allah katında) müstecâb (kabul edilmiş) bir duası vardır. Ben, ümmetim hakkındaki (müstecâb) duamı, kıyamet günü şefaate üzere sakladım. Onlardan her**

⁴ Duhâ, 93/5 ayeti nazil olduğunda Peygamber (s.a.v.) Efendimiz, “Ümmetimden bir tek kişi cehennemde kaldığı sürece razı olmam” şeklinde merfû (Peygamber Efendimiz a.s.’a dayanan) bir rivayete rastlanılmadığı, ancak, İbn Abbas (r.anhüma)’nın; “**Onun hoşnud olacağı, ümmetinin tamamının cennete girmesidir**” (Beyhaki, Şuabü’l-İmân, 1374) veya; “**Bir tek kişinin cehennemde kalmasından bile razı olmaz**” (Suyutî, ed-Dürrü’l-Mensûr, 8/542) dediği şeklinde olduğu belirtilmektedir. Bkz. <https://islamqa.info/amp/ar/answers/283589> (Erişim: 18.03.2023-02:10).

⁵ Diğer rivayetler için bkz. aynı yer.

⁶ **Beş türlü şefaate vardır:** 1- Mahşerde hesabın başlaması ve çabuk görülmesi için tüm ümmetler hakkında olan umumi/büyük şefaate (**Şefaate-i Uzmâ**) ki, Peygamber (s.a.v.)’e mahsustur; 2- Salih müminlerin hesapsız olarak cennete girmeleri için ki bu da Peygamber (s.a.v.)’e mahsustur; 3- Cehennemi/azabı hak etmiş kimselere azap edilmemesi için ki Peygamber (s.a.v.)’e ve Allah’ın izin verdiği (şehitler, alimler, veli kullar ve diğer sâlih müminler gibi) zatlara mahsustur; 4- Fiilen cehenneme girmiş günahkar müminlerin cehennemden çıkarılması için; 5-Cenneti hak eden müminlerden bazılarının derecelerinin yükseltilmesi için. Bkz. Ahmed Davudoğlu, Sahih-i Müslim Tercüme ve Şerhi, II/174, 198.

⁷ “**Şefaatem, ümmetimden büyük günah işleyenler içindir**” anlamındaki hadis-i şerif hakkında Tirmizî, “**Hasen, sahih-garip**” demiştir. Hadis Müsned’de de rivayet edilmiştir (Ahmed, 13222). Hadisi şerifin pek çok sahabiden gelmesiyle hasebiyle de hadis-i şerif ayrıca güçlenmektedir. Elbânî, bu anlamda gelen hadislerin sahih olduğunu belirtmiştir.

⁸ Ebu Davud’un, hadis hakkında sukut etmesi, işbu hadisin, “hasen” olduğuna işarettir. Ancak Tirmizî’de ve diğer hadis kaynaklarında çok sayıda sahabiden gelmesi, hadis-i şerifi daha da güçlendirmektedir.

⁹ Davete muhatap olma yönünden tüm insanlık, Hz. Peygamber (s.a.v.)’in ümmeti kabul edilmişse de şefaate nail olacaklar (hakiki ümmet/ümme-i icâbe) onun getirdiğine iman edenlerdir.

kim şirk koşmadan ölürse, bu şefaati nail olacaktır” buyurmuşlardır (Buhârî, Deavât, 80, 6304; Tevhîd, 31, No: 7474; Müslim, İmân, 338, No:199).¹⁰

Yine Peygamber Efendimiz (a.s.), ümmetine olan şefkat ve merhametinin eseri olarak, ümmetine güçlük çektiren yöneticilerle, yumuşak davranıp kolaylık sağlayan yöneticiler hakkında da ***“Allahum, her kim ümmetimin bir işini üstlenir de onlara zorluk gösterirse, sen de ona zorluk göster. Her kim de ümmetimin bir işini üstlenir de onlara rıfk (hoş muamele) ile muamelede bulunursa, sen de ona rıfk ile muamele eyle!”*** şeklinde ayrı ayrı dua etmiştir (Müslim, İmâre, 19, No: 1825). Bu durum da O’nun, ümmetine ne denli düşkün olduğunun bir başka göstergesidir.

Rasulullah (s.a.v.) Efendimiz, ümmetine bu kadar düşkün ve merhametli olduğuna göre, ümmete düşen de -pek tabii ki- onun davet ettiği “hayat” yoluna icabet etmektir. Aksi hal, O’na ve onu görevlendiren Allah’a isyandır ki (Ahzab, 33/36), bu noktada da Allah’ın adaletinin tecelli etmesinden başka bir yol olmayacaktır... (Cin, 72/23).

O nedenle Kur’an-ı Kerim’de, ***“Ey iman edenler, (O) Peygamber sizi, (manen ve maddeten) diriltecek olan şeylere (dine, emir ve yasaklara, ilme, cihada) davet ettiği zaman, Allah’a ve O Peygamber’e icabet edin! ...”*** buyurulmaktadır (Enfal, 8/24).

Demek ki, Allah’ın indirdiği Kitap’ta, gönderdiği Rasul’ün sünnetinde insanlık için “hayat” vardır. Burada sözü edilen “hayat”, insanın özüne ve ruhuna yakışan, dünya ve ahirette onu bahtiyar edebilecek olan ve ruhen (bazen de maddeten) diri kılacak hayattır.¹¹ O hayatı kazandıracak olan din, son Peygamber Hz. Muhammed (s.a.v.) Efendimiz’le gönderilen ***“İslâmiyet”*** tir. Bu din, kıyamet öncesi gelen ve önceki dinleri de yürürlükten kaldıran son dindir. Kur’an-ı Kerim’e göre insanlık, şeref ve haysiyetini ancak bu dinin getirdiği değerlerle koruyabilir (Bkz. A’raf, 7/179; İsrâ, 17/70; Furkan, 25/44; Tîn, 95/4-6).

Dolayısıyla, bu kaynaktan içmeyen, dünyada da ahirette de -Allah korusun- bedbaht olur (Zümer, 39/25, 26). Kalplerin maneviyata karşı kaskatı kesilip duyarsız hale geldiği hal, ruhen ölü hayattır ki, bu durum Allah katında ***“sapıklık”*** olarak ilan edilmiştir (Zümer, 39/22).¹²

Rabbimiz bizleri, iman-ı kâmil ile inanan ve istikamet üzere yaşayıp kurtuluşa eren, Habibi’ne hakiki ümmet olabilen bahtiyarlardan eylesin. Amin!

12.03.2023

Dr. Ahmet GELİŞGEN

www.ahmetgelisgen.com

¹⁰ “Onlardan her kim şirk koşmadan ölürse, bu şefaati nail olacaktır” ifadesi, Buhârî’deki rivayete nispetle Müslim’de ziyade olarak gelmiştir.

¹¹ Geniş bilgi için, ***“HAYAT KAYNAĞINIZ OLAN ‘DİN’E İCABET EDİNİZ!”*** başlıklı yazımıza bakınız.

¹² Dinden yüz çevirmenin getireceği kötü akıbetten söz eden yazımız için <https://ahmetgelisgen.com/Makale-Detay.aspx?ID=264#20230311190730> linkini tıklayabilirsiniz.